

BESKYT HASSELMUSEN

DYRENES BESKYTTELSE

i samarbejde med Zoologisk Museum, Svendborg

En sårbar og sjælden syvsover

Foto: Stephen Dalton/Foci

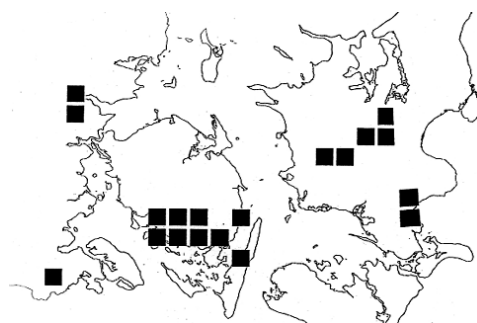
Hasselmusen er en behændig klatrer, der lever oppe i trævegetationen.

Hasselmusen er ingen mus, men den eneste repræsentant i Danmark for en gruppe gnavere, der kaldes Syvsovere.

Syvsovere er egern - eller muselignende dyr, der lever klatrende oppe i trævegetationen. De fleste arter på den nordlige halvkugle sover vintersøvn.

I Danmark er hasselmusen ét af vore mest sjældne pattedyr, og den træffes kun i visse skovområder på Fyn, Sjælland og i Jylland. Den er totalfredet og står indskrevet på rødlisten i kategorien sårbar. Desuden er den opført på EU-habitatdi-

rektivet og Bernkonventionen. Dette betyder, at Danmark er forpligtiget til at beskytte arten og dens levesteder.

Hasselmusens nuværende kendte forekomst i Danmark år 2002.

Illustration: Dansk Pattedyratlas

Fakta om hasselmusen

Størrelse: 15 cm (som en skovmus)

Kendetegn: Pelsfarven er rødgylden med lyse- re næsten hvid bug og sider. Halen tæt og busket, helt anderledes end hos andre smågna- vere. Poterne er forsy- net med lange tæer og kløer, undtagen tom- melen, der bærer en flad negl. Ørerne er tykke og hårklædte, og øjnene, som på alle nat- aktive dyr, store og udtryksfulde.

Levevis: Nataktiv. Sommerperioden til- bringes højt op i træ-

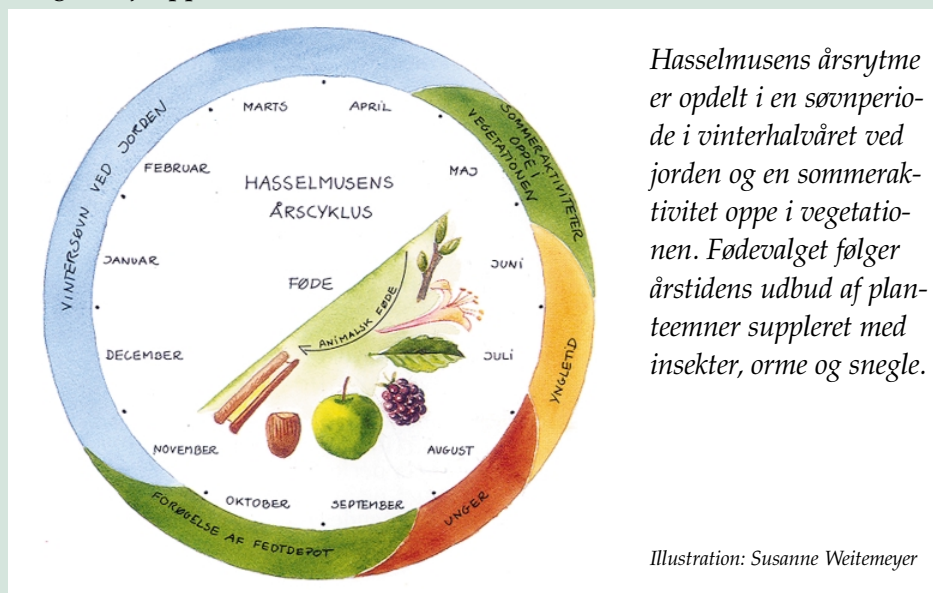
Foto: Jan V. Jensen/Scampix

vegetationen, hvor has- selmusen bygger kunst- færdigt sammenflettede plantereder, der funge- rer som opholds- og yngleplads. Hele vin- terperioden (november- maj) sover hasselmusen vintersøvn i en særlig foret rede under en træstub eller trærod.

Føde: Hasselmusen føl-

ger årstidens udbud af knopper, bark, blade, blomster, senere frø og bær, suppleret med lidt insekter. Den samler ikke vinterforråd, men fordobler sin vægt om efteråret inden vinter- søvnen.

Ynglebiologi: Juli-sep- tember. Hasselmusen får i modsætning til mus kun 1 - evt. 2 kuld om året. De 3-6 unger fødes nøgne og blinde. 14 dage gamle får de en rød-grålig pels, øjnene åbnes i 3 ugers alderen, og 40 dage gamle kan de forlade reden.

Hasselmusens årsrytme er opdelt i en søvnperiode i vinterhalvåret ved jorden og en sommeraktivitet oppe i vegetationen. Fødevalget følger årstidens udbud af plan- teemner suppleret med insekter, orme og snegle.

Illustration: Susanne Weitemeyer

Hasselmusen foretrækker opvækstområder med mange forskellige frugt bærende træer og buske, rig urtevegetation og mange klatrende vækster.

Foretrukne levesteder

Hasselmusen er naturligt knyttet til løvskov med tæt undervegetation bestående af bærbuske, bregner og urteflora. En meget varieret vegetation indeholdende mange forskellige aldersklasser og tæt grenkontakt sikrer både stort fødeudbud, skjulested for redeplacering og gode ynglemuligheder.

Forringelse af levesteder

Hasselmusen indvandrede sydfra for ca. 10.000 år siden under et varmere klima til et land, der var næsten helt skovklædt. I dag lever hasselmusen herhjemme på nordgrænsen af sit udbredelsesområde, og den er følsom

Den højstammede bøgehøjskov uden undervegetation giver kun hasselmusen få fødemner og ringe skjulesteder for redebygning.

overfor klimatiske svingninger. Tilbagegang for arten skyldes dog mere en mangel på og fragmentering af egnede levesteder. Ensartede kulturflader, krat- og ukrudtsbekæmpelse truer hasselmusens i forvejen begrænsede levesteder. Den er afhængig af stabil tilgang af varierede foryngelsesarealer og tilstedeværelsen af underskov med stor variation og lystilgang, så træer og buske kan udvikle frø, bær og frugter i perioden fra maj til november, hvor hasselmusen er aktiv. Hasselmusen lever i små bestande, der er spredt fordelt. Der er ofte for få levesteder og for langt imellem dem.

Foto: Jan Vestergård Jensen/Scampix

Skovdriftshensyn

Levesteder for hasselmus kan tilgodeses ved at sikre en etageret skov med mange busk- og løvtræarter i varierende aldersklasser, opretholde mange lysninger med opvækst, samt sørge for permanente tilholdssteder i veltilplantede indre hegn mellem ydre skovbryn og levende hegn mellem skovområder.

Hvad kan vi konkret gøre?

- Vælg løvtræarter (eg, ask, bøg) frem for nål
- Etabler løvtræsholme i nålekultur
- Indbland hjemmehørende buske og træer med rig frugtsætning (hassel, tjørn, hyld, røn, slåen, m.v.)
- Prioriter selvforyngelse
- Understøt kratvegetation (hindbær, bregner, brombær) og slyngende vækster
- Undgå kratrydning i yngletiden
- Vælg hugstform med henblik på at fremme etagering (selektiv pluk-hugst)
- Undgå at fragmentere sammenhængende skov
- Renafdriv kun i mindre områder ad gangen
- Begunstig naturlige, grønne ledelinier
- Sikre indre/ydre skovbryn
- Undgå udlægning af musegift
- Vedligehold ledelinier i form af brede levende hegn mellem skovene

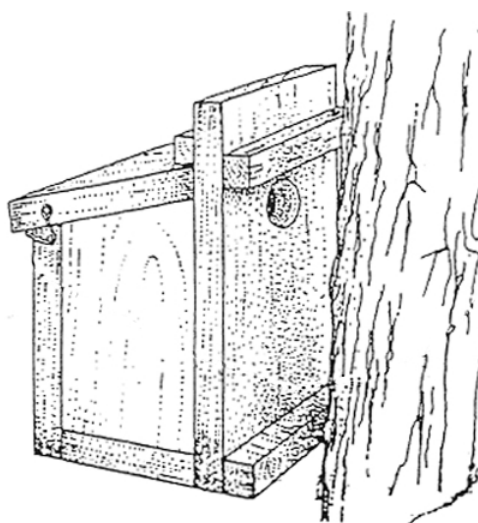

Illustration: Efter Elaine Hurrell

Sådan kan en redekasse til hasselmus se ud. Indre kasse mål, minimum 120x120x150 mm, hul diameter, 23 mm

Opsætning af redekasser

Hasselmus holder af at bosætte sig i opsatte fuglekasser. Kasserne benyttes i sommerperioden både som opholds- og yngleplads, mens vinterkvarteret altid tilbringes ved jordoverfladen.

Man kan designe kasser specielt velegnet til hasselmus. Placeres disse i skovområder, levende hegn, eller frugtplantager, grænsende op til hasselmusens levesteder, kan det være med til at optimere dens levebetingelser.

Kasserne anbringes i en højde af mindst 1,50 meter på træer, der er godt camoufleret af omgivende vegetation i et antal på mindst 10 og med

Når hasselmusen sover vintersøvn eller hviler sig i dagtimerne, ligger den tæt sammenrullet med halen trukket op om hovedet.

Sommerrederne, der er kunstfærdigt sammenflettede lukkede plantereder uden tydelig åbning, anbringes oppe mellem grenene på træer og buske. De er ovale til kugleformede med en diameter på ca. 13-15 cm. De indeholder aldrig hele grenstykker eller polstring af fjer.

en indbyrdes afstand af 10-20 meter. Indgangshullet placeres ind mod stammen for at undgå, at kassen optages af fugle. Andre gnavere og spidsmus kan godt finde på at benytte kasserne. Opsætning finder bedst sted i vinterperioden. For ikke at forstyrre hasselmusen i yngletiden, bør kassen først checkes for redeindhold sidst på efteråret.

Kasseprojekter

Siden starten af 2000 er der blevet opsat mere end 1000 redekasser til hasselmus i udvalgte skovområder på Sydfyn, Midtsjælland og i Jylland. Fra disse kasser indsamles oplysninger vedrørende lokale bestandes tilstand og generelle biologi. Oplysningerne indgår i et forskningsprojekt iværksat af Zoologisk

Museum, Svendborg i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen, Fyns Statsskovdistrikt og Natur-, Miljø- og lokal Agenda 21 Center, Trente Mølle.

Hasselmusen og fremtiden

Til trods for at hasselmusen er fredet, er den meget følsom overfor landskabsændringer. Målet er at sikre arten en gunstig bevaringsstatus, så den kan opretholde stabile bestande i dens nuværende kendte udbredelsesområde og sikre spredningsmuligheder mellem de enkelte levesteder.

Information og forskning om hasselmusens levevilkår er vigtige, hvis

artens fortsatte eksistens skal sikres.

Derfor indsamles på Zoologisk Museum, Svendborg data vedrørende hasselmus, ligesom hasselmusens liv illustreres i en permanent udstilling på museet.

Send oplysninger om hasselmusen til: Helle Vilhelmsen
Zoologisk Museum
Dronningemaen 30
5700 Svendborg
Tlf.: 62210650
E-mail: zoohev@svendborg.dk.

Vil du vide mere om hasselmusen se www.dyrenes-beskyttelse.dk

Dyrenes Beskyttelse drives for private midler, og har 11 vildtplejestationer i hele landet, der tager sig af over 1.000 nødstedte vilde dyr hvert år.

Du kan støtte Dyrenes Beskyttelses arbejde ved at ringe på tlf. 33 28 70 00 eller gå ind på www.dyrenes-beskyttelse.dk.

DYRENES BESKYTTELSE

Alhambravej 15
1826 Frederiksberg C
Tlf.: 33 28 70 00
www.dyrenes-beskyttelse.dk
e-mail: db@dyrenes-beskyttelse.dk